

Úloha správní rady nadace při naplňování obecně prospěšných cílů

Bc. Gabriela Zadražilová

Mgr. Tereza Pospíšilová, PhD.

FHS UK, Katedra studií občanské společnosti ZS 2009/2010

Gabriela Zadražilová se ve své diplomové práci (DP) věnuje správním radám nadací. Jde jí konkrétně o to, jak správní rady chápou a plní svoji odpovědnost. Diplomantka si tento cíl vymezila do ještě konkrétnějších výzkumných otázek (s.9). Vymezení problematiky je možná až příliš stručné a chybí mi tam vysvětlení kroku od naplňování obecně prospěšných cílů (viz název) k zodpovědnosti.

Diplomantka pracuje s pojmem odpovědnost ve smyslu anglického „accountability“. Schází mi zde terminologická úvaha a vyjasnění (v DP je jen jeden odkaz na anglické slovo „accountability“, s. 7). České slovo „odpovědnost“ se totiž v češtině může použít k překladu dvou poněkud odlišných anglických termínů, a to „accountability“ (skládat někomu z něčeho účty, vykazovat svoji činnost, zodpovídat se) a „responsibility“ (odpovědnost). Pokusy odlišit „accountability“ vedou v české literatuře k překladům v podobě slova „zodpovědnost“ nebo k použití novotvaru „vykazatelnost“. Diplomantka tyto detaily nezná a nad vhodností použití slova „odpovědnost“ se nezamýšlí. Přitom odpovědnost má v češtině obvykle právě význam anglického „responsibility“, které může mít na rozdíl od „accountability“ (obvykle) širší filosofické, náboženské či morální konotace.

Části 2, 3 a 4 se věnují obecnějšímu pozadí vymezené problematiky. Jde o kapitoly svým obsahem relevantní pro téma DP. Část 2 Role nadací se týká stanovování a plnění cílů a efektivity nadace. Text je však v poměrně obecné rovině a na závěr nenajdeme shrnutí toho, co a jak je z této části přímo relevantní vzhledem k cílům DP. Také se zde bez reflexe čerpá hodně informací z amerického prostředí, kde je ale situace nadací dost odlišná (existence velkých nadací). Část 3, věnovaná legislativnímu kontextu, je důležitá, protože právní předpisy vymezují podmínky pro formální zodpovědnost správní rady. Tato část je však jednak možná zbytečně dlouhá (okolnosti zřizování a zániku nadace apod.) a hlavně zde opět chybí jakýkoli pokus tuto část komentovat, vysvětlit nebo jinak explicitně zúročit pro cíle DP.

Část 4 o stavu nadačního sektoru v ČR je také relevantní a shrnuje zajímavé poznatky z výzkumů, ale ani zde bohužel není tento fakt zúročen. Když např. diplomantka prezentuje výsledky výzkumu, podle kterého jsou české nadace malé a nestabilní a nucené každý rok shánět finance na svou existenci (s. 36), plyne z toho jistě něco podstatného pro záměr studovat zodpovědnost těchto nadací. Stálo by to za zamýšlení a DP by takové úvahy měla obsahovat. Části 2 - 4 na celkem 34 stranách představují polovinu DP a přesto, že jde o relevantní kapitoly, není v nich nikde jasně řečeno, jak se vztahují k cílům DP.

Část 5 na velkém prostoru (téměř 20 stran) popisuje na základě literatury správné chování a povinnosti správní rady (model policy governance); zmiňuje také teorii vztahu principála a agenta (správní rada a ředitel). Role modelu policy governance v DP však důkladně objasněna není a ani se zde nediskutuje, zda by takový (americký) model mohl mít v ČR nějaká omezení.

Části 2 - 5 představují těžiště práce, protože empirickému výzkumu je potom již věnováno jen 10 stran (ze 70 stránek textu). Jde jednoznačně o text, který je pro cíle DP relevantní a hodnotila bych jej jako velmi dobrý, ale diplomantka informace uvedené v těchto částech nikde k cílům práce nevztahuje. Nevíme tedy, jak tyto kapitoly odpovídají na cíle DP, což je poměrně zásadní nedostatek.

Výběr nadací pro výzkum za zaměřil na čtyři typy nadačních subjektů (s. 64), ale není vysvětleno, proč právě na tyto typy a co z toho může plynout. Dále rozumím snaze o zajištění anonymity, ale možná by šlo nadace nějak blíže specifikovat. Například aspoň přibližně zmínit velikost majetku nebo oblast působení. Část českých nadací je tak malá, že tráví čas obhajováním vlastní existence – nemá tedy čas si stanovovat programové cíle, vyhodnocovat je apod. – v jejich případě by tedy asi neplatil počáteční předpoklad autorky o mocných a vlivných institucích. A pokud diplomantka o významu těchto faktorů ví, avšak nezveřejnila je právě z důvodu anonymizace, mělo by to být explicitně uvedeno.

Analýza sedmi rozhovorů je dobrá, i když nejde do větší hloubky. Vedle toho měla být použita obsahová analýza výročních zpráv. Z ní se však bohužel dovídáme jen minimum informací, a to souhrnných a málo detailních (s. 72 - 3, celkem 12 řádků).

Práce je dobře napsaná, i když se objevují překlepy a chybičky. Má přehlednou strukturu. Diplomantka umí zacházet s literaturou, dobře cituje a odkazuje. Využívá náležitý počet zdrojů, včetně cizojazyčných.

Celkově hodnotím práci mezi „velmi dobře“ a „dobře“.

Při obhajobě by se měla diplomantka vyjádřit k výše uvedeným námitkám, respektive pokusit se přímo propojit části 2-5 s cíli DP – jak tyto části odpovídají na cíle DP? Dále přikládám dvě menší doplňující otázky:

Ve vymezení práce diplomantka popisuje podstatné rozdíly mezi nadací a nadačním fondem, které ji vedou k zaměření na nadace. Tyto rozdíly však nejsou komentovány (s. 9). Které ze 6 rozdílů dělají z nadace zajímavější subjekt pro zkoumání zodpovědnosti a proč?

Na s. 13 si spolu s Fleischmanem diplomantka klade otázku, co by se stalo, kdyby nadace neexistovaly. Prezentované odpovědi jsou z USA. Jaké odpovědi by to byly v ČR?